

KOMMENTAR

AV ECKART KÜHLHORN

Jag tror inte, att en debatt blir fruktbar om engagemanget i egna forskningsresultat och värderingar blir så starkt, att Bondeson inte kan uppfatte motstridiga argument. På tre punkter vill jag ändå kommentera Ulla Bondesons replik.

1. Det är sant att jag utförligt analyserat 13 studier som enligt min uppfattning saknar uppenbara metodbrister och som uppvisat positiva rehabiliteringsresultat. Av dessa avsåg 11 studier av verksamheter utanför anstalter och 2 verksamheter inom anstalter. B1 a drar jag slutsatsen att dessa lyckade verksamheter »ligger inom det konstruktiva och inte inom det repressiva fältet av individualpreventionen och förutsätter samarbete och samförstånd mellan klient och behandlare« (s 49). Varken dessa studier eller någon annan åberopar jag för påståenden om fängelssets positiva effekter.

2. Regressionsartefakten eller regressionseffekten har lika litet med regressionsanalysen att göra som en armédivision med dividerandet. Ulla Bondeson tycks tro det. Hon har fortfarande inte förstått att regressionsartefakten är en snedvridning som uppstår när effekter av olika åtgärder skall bedömas på grundval av de resultat de åstadkommit för kvalitativt olika grupper. Man har under sådana förhållanden i regel inga möjligheter att dra slutsatser, men ibland kan man begränsa analysen på jämförbara individer. Enligt Mattssons m fl återanalys av Börjesons material är antalet jämförbara individer för litet att man kan göra en sådan analys – man kan inte dra någon slutsats i någon riktning. Även denna studie har Bondeson missförstått eller inte läst. Allt det här har inget med Quensels »dikotomiskussion« att göra, som Bondeson av för mig okänd anledning drar in i debatten.

3. Visst fick Karin Ahlberg signifikanta bättre resultat för fångar med långa strafftider i sitt pseudoexperiment. Så skriver hon själv (s 87) »De som dömts maximalt till ett år återfaller till 92 % jämfört med 79 % för grupper med strafftider över ett år ($X^2=8.09$; signifikant på 1 %-nivå).« Skillnaden skulle vara ännu större, om man skulle ta hänsyn till att fångar med den sämsta prognosen har fått de långa straffen. Den tabellen som Bondeson åberopar mäter något helt annat – nämligen i vad mån personer som vid olika tillfällen för olika brott suttit sammanlagt längre än 5 år återfaller oftare än de som suttit en kortare tid, dvs det rör sig om förhållanden som till största del belyser klineternas karriär före den undersökta påföljden. Likaså får Börjeson (s 139) signifikanta resultat på 1 %-nivå för klienter med långa resp korta frihetsstraff för huvudkriterierna (återfall resp resocialiseringsgrad inom en treårig uppföljningstid). De ickesignifikanta tendenserna gäller för vissa andra kriterier, t ex återfall inom ett år. För detta kriterium är inte heller skillnaden mellan frihetsberövande och icke-frihetsberövande påföljderna signifikant (s 143-147).